

Javnozdravstveno nazivlje

Luka Kovačić

Škola narodnog zdravlja „Andrija Štampar“, Medicinskog fakulteta u Zagrebu

U ovom broju nastavljamo s prikazom naziva/pojmova u javnom zdravstvu. Odabran je pojam CILJ.

CILJ (engl. goal, objective, target)

U stručnoj javnozdravstvenoj teoriji i praksi za utvrđivanje stanja koje planiramo ili želimo postići koriste se obično tri pojma, tri termina: GOAL, OBJECTIVE i TARGET. U našem jeziku za obilježavanje novog (željenog) stanja koristimo riječ CILJ. Da bi razlikovali sadržaje za koje u engleskom jeziku postoje tri riječi pomažemo si opisom pojma riječi cilj: **OPĆI CILJ** (goal), **CILJ** (objective) i **SPECIFIČNI CILJ** (target). Drugi mogući izrazi nisu se još udomačili iako bi možda bili bolji: za pojam GOAL mogla bi ostati naša riječ CILJ, za pojam OBJECTIVE mogli bi koristiti riječ OBJEKTIV, a za pojam TARGET našu riječ META.

Što koji od navedenih stručnih pojmova znači?

Pojam **OPĆI CILJ (GOAL)** označava opće, obično opisno i nekvantificirano, očekivano i željeno stanje, koje nije limitirano vremenom i izvorima (resursima), a koje je rezultat zdravstvene politike ili općeg programiranja (broad programming), obično u dugoročnom razdoblju.

Primjeri općeg cilja: *Povećati opseg aktivnih vježbi odraslih osoba; Osigurati da sva djeca imaju pristup zdravstvenoj zaštiti; Eliminirati pušenje u javnim prostorima (1); Uspostaviti cjelovitu informatizaciju zdravstvenog sustava.*

Pojam **CILJ (OBJECTIVE)** opisuje međustanje, specificirano u vremenu, obično mjerljivo i dostižno, a koje je rezultat faze općeg (broad) ili detaljnog programiranja (detailed programming).

Primjeri cilja: *Do 2015. godine povećati korištenje sigurnosnih pojaseva u motornim vozilima na 90% (podatak za 2010. godinu je 70%); Smanjiti mortalitet od raka dojke za 25% 5 godina nakon početka nacionalnog programa probira raka dojke (1); Do početka 2013. godine republički i županijske zavode za javno zdravstvo informatizirati i uključiti na CEZIH sustav.*

Pojam **SPECIFIČNI CILJ, META (TARGET)** opisuje željeno stanje u vremenu, količini, brojevima ili postocima. Obično je definiran indikatorima za praćenje odvijanja programa zdravstvene zaštite u kratkoročnom razdoblju. Može se koristiti u različitom vremenskom vidokrugu, kao miljokaz na putu ostvarenja ciljeva (objectives) (1). Indikatori za prikaz specifičnih ciljeva izvode se iz detaljnih programa (kao rezultat detaljnog programiranja).

Primjeri specifičnih ciljeva, meta: *Od 2011. godine svake godine povećati broj osoba vezanih sigurnosnim pojaskom za 5%; Obuhvat probirom raka dojke svake godine povećavati za 10% slijedećih 5 godina; U republičkom zavodu za javno zdravstvo provesti probno priključivanje na CEZIH u studenom, a u županijskim zavodima za javno zdravstvo u prosincu 2012. godine.*

U definiranju ciljeva mogu se koristiti kriteriji označeni kraticom SMART (Specific, Measurable, Attainable/Achievable, Realistic, Time-bound) (2):

1. Dobri ciljevi izražavaju točno ono što se želi postići;
2. Dobri ciljevi moraju biti mjerljivi;
3. Dobri ciljevi trebaju biti dostižni i predstavljati izazov;
4. Treba se ograničiti na ciljeve koji se mogu postići raspoloživim izvorima (resursima);
5. Potrebno je definirati vrijeme u kojem će ciljevi biti ostvareni.

Literatura:

1. Jakšić Ž. Kovačić L. Terminology. U: Kovačić L, Zaletel Kragelj L. (urednici). Management in Health Care Practice. Hans Jacob Verlag 2008; str. 108. (Pristupačno na Internet adresi: http://www.snz.unizg.hr/ph-see/Documents/Publications/FPH-SEE_Book_Management_in_Health.pdf).
2. Donev D, Milevska-Kostova N, Galan A. Strategic planning in health care – general approach. U: Zaletel Kragelj L, Božikov J. (urednice). Methods and Tools in Public Health. Hans Jacob Verlag 2010; str. 853 (Pristupačno na Internet adresi: http://www.snz.unizg.hr/ph-see/Documents/Publications/FPH-SEE_Book_Methods_and_Tools_in_Public_Health.pdf).